

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013. Ez a fordítás nem köti a Bíróságot. További információkért lásd az e dokumentum végén szereplő teljes körű szerzői jogi tájékoztatást.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document

NAGYKAMARA

BOULOIS kontra LUXEMBOURG ÜGY

(37575/04. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2012. április 3.

A jelen ítélet jogerős, ugyanakkor a későbbiekben szerkesztői ellenőrzés tárgyát képezheti..

A Boulois kontra Luxemburg ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága a következőkből álló Nagykamarában
eljárva:

Nicolas Bratza, *elnök*,
Jean-Paul Costa,
Françoise Tulkens,
Josep Casadevall,
Nina Vajić,
Boštjan M. Zupančič,
Elisabet Fura,
Egbert Myjer,
Ján Šikuta,
Ineta Ziemeļe,
Mark Villiger,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Päivi Hirvelä,
George Nicolaou,
Ledi Bianku,
Ganna Yudkivska,
Vincent A. de Gaetano, *bírák*,

és Vincent Berger, *tanácsos*,

2011. augusztus 31-én és 2012. február 22-én tartott zárt ülésén,
meghozta az utóbb említett napon elfogadott, alábbi ítéletet:

ELJÁRÁS

1. Az ügy alapjául a Luxemburgi Nagyhercegséggel szemben az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 34. Cikke alapján egy francia állampolgár, Thomas Boulois (a továbbiakban: kérelmező) által 2004. október 16-án a Bírósághoz benyújtott kérelem (37575/04. sz. kérelem) szolgál.

2. A kérelmezőt O. Lang, Luxembourgban praktizáló ügyvéd képviselte. A luxemburgi kormányt (a továbbiakban: kormány) N. Decker, Luxembourgban praktizáló ügyvédje képviselte.

3. A kérelmező többek között azt állította, hogy szabadságra bocsátás iránti kérelmeit megtagadó határozatokkal összefüggésben megfosztották tisztességes tárgyaláshoz való jogától és a bírósághoz fordulás jogától.

4. A kérelmet a Bíróság Első Szekciójához utalták (a Bíróság Eljárási Szabályzata 52. cikkének (1) bekezdése). A Luxemburg tekintetében választott bíró, Dean Spielmann lemondott az ügy megtárgyalásában való részvételtől (az Eljárási Szabályzat 28. cikke), a Szerződő Fél kormánya pedig lemondott arról a jogáról, hogy helyettes bírót jelöljön. Az említett

Szekció Kamarája ezért a Belgium tekintetében választott bírót, Françoise Tulkenst jelölte helyettes bíróként (az Egyezmény 26. Cikkének 4. §-a és az Eljárási Szabályzat 29. cikkének (1) és (2) bekezdése). 2006. december 7-én ugyanezen Szekciónak a következőkből álló Kamarája úgy határozott, hogy értesíti a kormányt a kérelemről: Christos Rozakis, elnök, Loukis Loucaides, Françoise Tulkens, Nina Vajić, Elisabeth Steiner, Khanlar Hajiyev és Sverre Erik Jebens, bírák, valamint Søren Nielsen, a Szekció Titkára.

5. A francia kormány – miután 2006. december 12-én tájékoztatták arról, hogy az Egyezmény 36. Cikkének 1. §-a és az Eljárási Szabályzat 44. cikke alapján írásbeli észrevételeket nyújthat be – 2007. március 27-én jelezte, hogy e tekintetben nem kíván élni ezzel a jogával.

6. 2008. szeptember 2-án a Bíróság úgy határozott, hogy a Nagykamara előtt folyamatban lévő Enea kontra Olaszország ügy (74912/01. sz. kérelem) lezárultáig elhalasztja a jelen ügy vizsgálatát.

7. 2010. december 14-én – a Szekciók összetételében bekövetkező változást követően – a kérelmet többséggel szavazva elfogadhatónak nyilvánította a Második Szekciónak a következőkből álló Kamarája: Ireneu Cabral Barreto, elnök, Françoise Tulkens, Danutė Jočienė, Dragoljub Popović, Sajó András, Işıl Karakaş és Guido Raimondi, bírák, valamint Stanley Naismith, a Szekció Titkára. Három ellenében négy szavazattal megállapította, hogy megsértették az Egyezmény 6. Cikkét.

8. 2011. március 4-én a kormány kérte, hogy az Egyezmény 43. Cikkével és az Eljárási Szabályzat 73. cikkével összhangban utalják az ügyet a Nagykamara elé. A Nagykamara tanácsa e kérelemnek 2011. április 11-én helyt adott.

9. A Nagykamara összetételéről az Egyezmény 26. Cikkének 4. és 5. §-ában, valamint az Eljárási Szabályzat 24. cikkében foglalt rendelkezéseknek megfelelően határoztak. A végső tanácskozásokon – az Egyezmény 23. Cikkének 3. §-ával és az Eljárási Szabályzat 24. cikkének (4) bekezdésével összhangban – Jean-Paul Costa hivatalviselési idejének lejártát követően továbbra is részt vett.

10. Mind a kérelmező, mind pedig a kormány összefoglaló iratot nyújtott be.

11. 2011. augusztus 31-én nyilvános tárgyalásra került sor a strasbourgi Human Rights Buildingben (az Eljárási Szabályzat 59. cikkének (3) bekezdése).

A tárgyaláson jelen voltak:

a) *a kormány nevében*

N. DECKER, ügyvéd,	<i>tanácsos,</i>
A. FERREIRA DA SILVA, ügyvéd,	
J. WALLENDORF, ügyvéd, Fellebbviteli Bíróság,	<i>tanácsadók;</i>

b) *a kérelmező nevében*

O. LANG, ügyvéd,	<i>tanácsos,</i>
R. SCHONS, ügyvéd,	<i>tanácsadó,</i>
T. BOULOIS,	<i>kérelmező.</i>

A Bíróság meghallgatta O. Lang és N. Decker felszólalását.

A TÉNYÁLLÁS

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

12. Az 1972-ben született kérelmezőt a kérelem benyújtásának időpontjában a schrassigi (Luxemburg) börtönben tartották fogva. Jelenleg Peppange-ban (Luxemburg) él.

13. 1998. december 15-én vették őrizetbe.

14. A Fellebbviteli Bíróság Büntető Kollégiumának 2001. október 22-i ítélete az 1998. december 10-én elkövetett, tényleges testi sérülést okozó erőszak, nemi erőszak, valamint kínzással halmazatban elkövetett szabadságkorlátozás miatt tizenöt év szabadságvesztésre ítélte, amelyből három évet felfüggesztettek.

15. A kérelmező házasságának 2000. október 19-én jogerőssé vált felbontását követően három kiskorú gyermeke tekintetében a kapcsolattartási jogainak kérdésére vonatkozó számos – 2001. június 14. és 2005. április 13. között hozott – bírósági határozatot bocsátott a Bíróság rendelkezésére.

16. A börtönben töltött idő során a kérelmező feltételes szabadságra bocsátás, a givenich-i fogházba való áthelyezés, valamint ideiglenes elbocsátás (a továbbiakban: ideiglenes elbocsátás) iránti kérelmeket nyújtott be. A jelen ügy tárgyát az ideiglenes elbocsátás iránti kérelmek képezik.

A. A ideiglenes elbocsátás iránti első kérelem

17. A kérelmező előadta, hogy 2003 októberében ideiglenes elbocsátás iránti kérelmet nyújtott be az ügyésznek.

18. A tanácsadó szolgálat pszichológusának kérelmére a kérelmező 2003. október 16-án kifejtette, hogy ideiglenes elbocsátását egy napra kéri, valamint hogy nincs kifogása az ellen, hogy elbocsátása során kísérvék. Kijelentette, hogy kérelmének indoka bizonyos adminisztratív alakításágok teljesítése, amelyeket a következőképpen sorolt fel:

- „i. fényképészhez vagy fényképfülkébe menni útlevelelre szolgáló fényképek megszerzéséért;
- ii. elmenni a Közlekedési Minisztériumba vezetői engedélyem megújítása céljából (az orvosi igazolást már beszereztem);
- iii. elmenni a Nagykövetségre a konzuli nyilvántartási kártyám megújítása céljából;
- iv. meglátogatni [B.] urat a luxembourgi rendőrség nyomozási osztályán, hogy felvegyek egy, a korábbi ügyfelem számára szükséges dokumentumokat tartalmazó borítékot;
- v. meglátogatni a [B.] bank Esch/Alzette-i fiókvezetőjét;
- vi. elmenni az Esch/Alzette-i adóhivatalba;
- vii. találkozni egypár barátommal egy Esch/Alzette-hez közeli étteremben;
- viii. elmenni a differdange-i lakásomba, hogy összeszedjem ugyanezen ügyfél számára a többi dokumentumot;
- ix. levenni a méretet egypár dologról, amelyeket esetleg a [börtön] műhelyében készíték majd;
- x. elmenni a differdange-i városházára a polgármester általi személyes meghallgatásra;
- xi. elmenni [S.] asszony luxembourgi házába, hogy találkozzam a férjével;
- xii. elmenni az ügyvédemhez, hogy átadjam neki a korábbi ügyfelemnek hiányzó dokumentumokat;
- xiii. ha lehetséges, elmenni az [S.] házához közeli könyvesboltba.”

Válaszában a kérelmező tovább előadta:

„[...] Sajnos a polgári jogi kártérítés még messze van a teljes kifizetéstől, mivel még arra sem volt elég pénzem, hogy előleget fizessék. Jelenleg még mindig azon dolgozom, hogy visszafizessem a kölcsönöket és más hiteleket a különböző hatóságoknak, a jogi osztályokkal azzal a céllal kötött megállapodásom értelmében, hogy elkerüljem vagyonom végeláthatatlan lefoglalás-sorozatát. [...]”

19. 2003. október 29-én egy pszichológus igazolást adott ki, amelyben az szerepelt, hogy a kérelmező 1999. május 19-én pszichoterápiás kezelésbe kezdett, amely rajta kívül álló okok miatt 2002. szeptember 30-án megszakadt. A pszichológus hangsúlyozta, hogy a kérelmező rendkívüli módon szeretne volna megérteni, hogy mi készítette a bűncselekmények elkövetésére, valamint hogy szeretett volna minden lehetőséget megtenni az újabb bűnelkövetések megelőzésére. 2003. november 25-én egy másik pszichológus – aki igazolta, hogy a kérelmezővel 2003. eleje óta rendszeresen találkozik – egyetértett a 2003. október 29-i igazolásban szereplő megjegyzésekkel.

20. 2003. november 5-én az ügyész képviselője feljegyzést küldött, amelyben többek között a következő szerepel:

„[...] kérjük, tájékoztassák Thomas Boulois fogvatartottat,

hogy a börtöntanács határozata értelmében

ideiglenes elbocsátás iránti kérelmét elutasították [...] kitoloncolás kockázata miatt (2003. június 25-én nyújtottak be ez iránt kérelmet az Igazságügyi Minisztériumhoz, határozat azonban még nem született). Fennáll továbbá annak a kockázata, hogy a fogvatartott elszökik, mivel nem gondolkodott el az általa elkövetett bűncselekményen. Mielőtt bármiféle kedvezményben részesülhetne, el kell kezdenie fizetni a cselekmény sértettje számára.”

B. A ideiglenes elbocsátás iránti második kérelem

21. 2004. január 17-én a kérelmező újból előterjesztette kérelmét ugyanezen indokokra hivatkozva, az ideiglenes elbocsátás napjára pedig ugyanezt a programot adta elő. 2004. január 27-én ügyvédje megerősítette a kérelmet, és azt – többek között – az alábbival egészítette ki:

„[...] [A kérelmező] számára egy napi ideiglenes elbocsátás – amelynek során el tudná kezdeni ügyeinek rendbetételét azzal a céllal, hogy a börtönön [kívül] független életet tudjon élni – nemcsak hogy elősegítené [a kérelmező] rehabilitációját és társadalomba való újbóli beilleszkedését, hanem azt is lehetővé tenné a számára, hogy a lehető leghamarabb elkezdje fizetni a kártérítést a cselekmény sértettje számára. [...]”

22. 2004. március 17-én az ügyész képviselője feljegyzést küldött a börtön igazgatójának, amelyben többek között a következő szerepel:

„[...]kérjük, tájékoztassák Thomas Boulois fogvatartottat

hogy a börtöntanács határozata értelmében

az ideiglenes elbocsátás iránti kérelmét megtagadó 2003. november 5-i határozat [...] továbbra is érvényes.”

C. A ideiglenes elbocsátás iránti két kérelem elutasítását követően a közigazgatási bíróságokhoz benyújtott kérelem

23. 2004. május 25-én a kérelmező a 2003. november 5-i és 2004. március 17-i határozatok bírósági felülvizsgálatára irányuló kérelmet nyújtott be a közigazgatási bírósághoz (*tribunal administratif*).

24. A 2004. december 6-i tárgyaláson a közigazgatási bíróság hivatalból felvetette annak kérdését, hogy van-e hatásköre megvizsgálni a bírósági felülvizsgálatra irányuló kérelmet. A kormány – amely nem terjesztett elő kifogást a hatáskörhiányára való hivatkozás tekintetében – a kérdést a bíróság mérlegelésére hagyta. A kérelmező azt állította, hogy a bíróság rendelkezik hatáskörrel.

25. 2004. december 23-án a közigazgatási bíróság a következő okok miatt úgy vélte, hogy nincs hatásköre a bírósági felülvizsgálatra irányuló kérelem vizsgálatára:

„[...] Különbséget kell tenni a fogvatartottakkal szemben a börtönben tanúsított bánásmódra vonatkozó közigazgatási intézkedések – (mint például a börtön szigorúbban őrzött részébe történő áthelyezés, és a különösen őrzött zárkába helyezés kiszabása – lásd a közigazgatási bíróság 2002. július 10-i 14568. sz. határozatát), amelyek a szabadságvesztés időtartamával összefüggésben hozott közigazgatási határozatok –, és azon határozatok között, amelyek megváltoztathatják a rendes bíróságok által kiszabott marasztaló ítéletek jellegét vagy hatályát, amely ítéleteket bírósági, nem pedig közigazgatási határozatoknak kell tekinteni.

A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy az ideiglenes elbocsátás kiváltságának megadása, illetve megtagadása olyan intézkedést képez, amely megváltoztatja a kérelmezővel szemben a rendes bíróság által kiszabott marasztaló ítélet »hatályát«.

Ennélfogva a szóban forgó két határozat bírósági jellegű.

Ennek megfelelően a megtámadott határozatok – tekintettel fent meghatározott jellegükre – nem képezhetik közigazgatási bíróságokhoz intézett kérelem tárgyát [...]»

26. 2005. április 14-én a közigazgatási fellebbviteli bíróság (*cour administrative*) a következő feltételekkel hagyta helyben ezt a határozatot:

„A [kérelmező] előadta, hogy a bíróság tévesen állapította meg a kérelmező bírósági felülvizsgálatra irányuló kérelmének vizsgálata tekintetében a hatáskör hiányát, a következőkre hivatkozva: ennek megtagadása tekintetében nem létezett más jogorvoslat, aminek következtében a közigazgatási bíróságok szervezéséről szóló, 1996. november 7-i törvény 2. szakaszának (1) bekezdését kell alkalmazni; a megtámadott határozatok nem változtatják meg a marasztaló ítélet hatályát; a bíróság az [Egyezmény 6.] Cikke [1. §-ának] megsértésével megtagadta tőle az igazságszolgáltatást azzal, hogy megfosztotta a tisztességes tárgyalástól.

[...] A [kérelmező] ügye ideiglenes elbocsátás iránti kérelemre, más szóval olyan határozatra vonatkozik, amely megváltoztatja a rendes bíróságok által kiszabott elmarasztaló ítélet feltételeit, és amelynek ezért bírósági, nem pedig közigazgatási határozatnak kell minősülnie.

A bíróság által alkalmazott »kiszabott marasztaló ítélet hatálya« kifejezést nem szabad a jelen ügyben a szabadságvesztés időtartamára érteni, hanem azt az ítélet tág értelemben vett végrehajtásaként kell értelmezni.

A közigazgatási bíróság ennél fogva helyesen állapította meg, hogy nincs joghatósága a kérelem vizsgálatára.

A joghatóság hiányának a közigazgatási bíróságok általi megállapítása nem értelmezhető annak kinyilvánításaként, hogy vonakodnak ítéletet hozni a kérdésben; az igazságszolgáltatás megtagadására vonatkozó állítást ezért megalapozatlanként kell elutasítani.

Az [Egyezmény 6.] Cikkének [1. §-át] nem kell alkalmazni olyan szervre, amely nem rendelkezik hatáskörrel az ügy érdemében történő elbírálására. [...]"

D. A kérelmező által benyújtott és a börtöntanács által elutasított, az ideiglenes elbocsátás iránti további kérelmek

27. 2004. augusztus 11-én a kérelmező benyújtotta az ideiglenes elbocsátás iránti harmadik kérelmét, többek között az alábbiakat állítva:

„[...] Sikeresen részt vettem a CEP-L [munkavállalói kamara] által megtartott számos képzésen, szeretném is folytatni mindezt a megfelelő képesítések megszerzése céljából.

Az említett képesítések számvittel és számítógépes ismeretekkel kapcsolatosak. A korábbi képzéseket sikeresen befejeztem, ha azonban el szeretném érni céloimat, akkor most elengedhetetlen, hogy részt vegyek az ősszel induló félévben magánál a CEP-L-nél megtartandó órákon. [...]"

28. A 2004. szeptember 21-i határozattal kérelmét azon az alapon utasították el, hogy a kérelmező a börtönben is részt tud venni képzéseken, valamint hogy még mindig nem tett érdemi erőfeszítéseket a sértett kompenzálására. A határozat utalt a 2003. november 5-i határozat indoklására is.

29. 2004. október 4-én a kérelmező benyújtotta az ideiglenes elbocsátás iránti negyedik kérelmét – amelyet első alkalommal nyújtott be a Nagykamara előtt –, és engedélyt kért arra, hogy a december 6-i hétvégén egy napot gyermekeivel töltsön.

30. 2004. december 14-i határozattal a kérelmet azon az alapon utasították el, hogy a kérelmezőnek a gyermekei tekintetében fennálló kapcsolattartási jogait még nem állapították meg egyértelműen.

31. 2005. február 24-én benyújtott ötödik kérelmében a kérelmező többek között kijelentette, hogy – figyelemmel arra, hogy ismét be kell illeszkednie a társadalomba – nem érti, hogy miért tagadták meg tőle a számviteli és számítástechnikai képesítéseinek megszerzéséhez szükséges utolsó órákon való részvételt. Hozzáfűzte, hogy azért kérte ideiglenes elbocsátását, hogy megújítsa személyazonossági okmányait és vezetői

engedélyét, valamint hogy megoldást találjon adósságainak a különböző intézmények és a cselekmény sértettje felé történő visszafizetésére.

32. 2005. március 23-án ezt a kérelmét indokolás hiányában elutasították.

33. 2005. július 12-én az ideiglenes elbocsátás iránti hatodik kérelmét azon az alapon utasították el, hogy fennállt annak kockázata, hogy a kérelmező nem tér vissza a börtönbe.

34. 2006. május 4-én az ideiglenes elbocsátás iránti hetedik kérelmét azon az alapon utasították el, hogy a kérelmező – különösen a kártérítésnek a cselekmény sértettje részére történő megfizetése tekintetében – nem tett erőfeszítéseket, valamint hogy megtagadta a vele szemben kiszabott feltételek betartását.

E. A kérelmező szabadon bocsátásáig bekövetkező későbbi fejlemények

35. Kérelmének 2006. május 4-i elutasítását követően a kérelmező öt alkalommal fordult az ügyészséghez 2006. május 10. és október 29. között. Segítséget kért a körülményeinek és a cselekmény sértettje igényeinek megfelelő visszafizetési ütemterv kialakításában, valamint kérte, hogy fejték ki a társadalomba való újbóli beilleszkedése céljából vele szemben kiszabott feltételeket, hogy ezeket betarthassa. 2006. november 6-án az ügyész képviselője levélben tájékoztatta a kérelmezőt arról, hogy a dolgok akkori állása szerint nem kíván válaszolni különböző leveleire, amelyek – meglátása szerint – semmilyen magyarázatot nem igényelnek.

36. 2006. november 20-án az ügyész ajánlott levélben átvette a kérelmező meghallgatásra irányuló kérelmét, és azt mondta, hogy a soron következő börtönlátogatások alkalmával találkozni fog vele. A kérelmező szerint a találkozóra nem került sor.

37. 2008. október 31-én a börtöntanács a kérelmező számára egy nap ideiglenes elbocsátást biztosított azzal a feltétellel, hogy a börtönből új barátnője – akinél a napot tölti majd – viszi el és ő is viszi oda vissza.

38. 2008. december 12. és 2009. június 19. között a kérelmező számára öt alkalommal biztosítottak két egymást követő napi ideiglenes elbocsátást, hogy azokat a barátnőjével tölthesse.

39. 2009. március 20-án a kérelmezőt a givenich-i fogházba vitték át. Ugyanaznap, egy másik határozatban tíznapos ideiglenes elbocsátást engedélyeztek számára, hogy munkát keressen és különböző adminisztratív alakításokat végezzen el; arról is döntöttek, hogy amint munkát talál, átmeneti őrizeti rendszerbe helyezik.

40. 2009. június 24-én a kérelmező szakácsként szakmai visszailleszkedési szerződést kötött.

41. 2009. szeptember 25-én helyt adtak feltételes szabadságra bocsátás iránti kérelmének.

42. Három (2009. szeptember 25-i és december 11-i, valamint 2010. február 26-i) határozatban megtagadták a kérelmező által a 2010. október 12-én lejáró szabadságvesztésének felfüggesztése iránt benyújtott kérelmeit.

43. 2010. február 10-én a kérelmező önálló vállalkozásba kezdett.

44. 2010. július 15-én a kérelmező szabadságvesztését felfüggesztették. Beadványai szerint a givenich-i fogházat aznap véglegesen hagyta el.

II. A RELEVÁNS BELFÖLDI JOG ÉS GYAKORLAT

A. A szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítéletek végrehajtására vonatkozó jogszabályok

45. A szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítéletek végrehajtásának bizonyos eszközeiről szóló, 1986. július 26-i törvény (a továbbiakban: az 1986. évi törvény) 1. szakasza felsorolja azokat a különféle intézkedéseket, amelyekkel a szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítélet végrehajtása járhat:

„A szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítélet végrehajtása a következők valamelyikéből áll: a büntetés több részletben történő letöltése, átmeneti őrizeti rendszer, ideiglenes elbocsátás, a büntetés felfüggesztése, korai szabadon bocsátás.”

1. Az ideiglenes elbocsátás fogalommeghatározása

46. Az 1986. évi törvény 6. szakasza az ideiglenes elbocsátás fogalmát a következőképpen határozza meg:

„Az ideiglenes elbocsátás a börtönnek akár a nap egy részére, akár huszonnégy órák időszakokra történő elhagyására vonatkozó engedélyt jelent. Ez az idő beleszámít a büntetés időtartamába.”

2. Az ideiglenes elbocsátásra való jogosultság

47. Az 1986. évi törvény 7. szakasza a következőket írja elő az ideiglenes elbocsátás céljai tekintetében:

„Ezt a kedvezményt az országban lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező fogvatartottak számára biztosítják, akár családi okokból, akár a rehabilitációjukkal és a szakmai életbe való újbóli beilleszkedésükkel kapcsolatos előkészületek megtétele céljából, illetve próbajelleggel, feltételes szabadságra bocsátásuk céljából.”

48. Az 1986. évi törvény 8. szakasza előírja, hogy ez az intézkedés az első alkalommal elítéltek számára a büntetésük első harmadának letöltése után biztosítható.

49. Az 1986. évi törvény 13. szakasza a következőket írja elő:

„Az e törvényben előírt intézkedések alkalmazása során figyelembe kell venni a fogvatartott személyiségét, fejlődését, valamint a további bűnelkövetés kockázatát.”

A vonatkozó törvénytervezet benyújtásakor a törvénytervezetet kísérő és az e rendelkezéshez fűzött megjegyzések szerint a büntetés végrehajtásának eszközeivel kapcsolatos intézkedések biztosítása „soha nem lesz automatikus, és végső soron mindig a büntetés végrehajtását végző hatóság mérlegelésétől fog függni, amely hatóság a fogvatartottal kapcsolatban megszerzett információk alapján, szabadon dönt”.

50. A többek között az ideiglenes elbocsátás biztosítására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1989. január 19-i nagyhercegi rendelet értelmében az ilyen elbocsátás az érintett fogvatartott vagy képviselőjének kérelmére biztosítható (4. cikk); a kérelmet írásban kell benyújtani, kivéve ha a fogvatartott nem képes vagy nem tud írni. Az elbocsátások közötti időszaknak legalább egy hónapnak kell lennie, kivéve ha különös körülmények állnak fenn (5. cikk). Amennyiben az ideiglenes elbocsátás iránti kérelmet megtagadják, két hónapon belül csak akkor nyújtható be új kérelem, ha új bizonyíték áll rendelkezésre (6. cikk).

3. Az ideiglenes elbocsátás iránti kérelmekre alkalmazandó eljárás

51. Az 1986. évi törvény 12. szakasza a következőt mondja ki:

„A több mint kétéves szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítéletek esetében [...] az e törvényben előírt intézkedéseket [...] az ügyész vagy képviselője – az állami ügyész vagy képviselője mellett egy bíróból és egy ügyészből álló testület többségi döntésével összhangban – hozza meg. [...]”

A testületet az ügyész vagy képviselője hívja össze, a testület elnöke a bíró.

Az ügyész vagy képviselője kivételével a tagokat és a póttagokat miniszteri rendeletben hároméves, megújítható időtartamra jelölik ki.”

4. A Luxemburgi Nagyhercegség ombudsmanjának a szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítéletek végrehajtása és annak nyomon követése tekintetében a hatáskör-megosztás változásairól szóló 30. sz. ajánlása

52. Az ombudsmannak a 2007. október 1. és 2008. szeptember 30. közötti évre vonatkozó tevékenységi jelentésben szereplő 30. ajánlásában kifejtette azon véleményét, hogy a büntetés-végrehajtás luxemburgi rendszerét alaposan át kell alakítani, és büntetés-végrehajtási bíró hivatalának létrehozását javasolta. Az utóbbi hozna – fellebbezés tárgyát képezhető – határozatokat kontradiktórius eljárást követően az ideiglenes elbocsátásra vonatkozó kérelmekről.

53. A 2009. október 1. és 2010. szeptember 30. közötti évre vonatkozó tevékenységi jelentésben az ombudsman megjegyezte, hogy az igazságügyi miniszter az egyik luxemburgi napilapban közzétett újságcikkben a jelenleg az ügyésznek a büntetések végrehajtásával kapcsolatos feladatokat ellátó képviselője, illetve a börtöntanács által gyakorolt néhány hatáskörnek egy

igazságszolgáltatási testület számára történő átadása mellett szólalt fel. 2011. december 22-én az igazságügyi miniszter nagyvonalakban ismertette a tervezett börtönreformot, amelyben szerepelt a kormány által a 2011. december 16-i kormányülésen jóváhagyott, az ítéletek végrehajtási rendszerének – többek között büntetés-végrehajtási bíróság létrehozásával történő – reformjáról szóló törvénytervezet. A törvénytervezetnek jelenleg a jogalkotási eljárás különböző szakaszain kell keresztülmennie.

B. Az ideiglenes elbocsátással kapcsolatos gyakorlat: a kormány által benyújtott statisztikák

54. Luxemburgban két büntetés-végrehajtási intézet van, amelyekben a fogvatartottak száma körülbelül 700 fő. A legtöbb fogvatartottat a luxemburgi börtönben tartják fogva, amely börtön zárt intézmény. Van egy fogház is (a givenich-i fogház), ahol főként a büntetésük végéhez közeledő vagy rövidebb büntetéseket töltő fogvatartottakat tartanak fogva. Legtöbbjük mindennap elhagyja a fogházat, hogy dolgozni menjen.

55. A kormány kijelentette, hogy különbséget kell tenni a luxemburgi börtönben és a ginevich-i fogházban fogvatartottak által benyújtott ideiglenes elbocsátás iránti kérelmek között.

1. A luxemburgi börtönben fogva tartott személyek által benyújtott ideiglenes elbocsátás iránti kérelmek

56. 2009-ben 146 ideiglenes elbocsátás iránti kérelemnek adtak helyt és 169-et utasítottak el; 2010-ben ezek a számadatok 114, illetve 128.

57. A kormány megjegyezte, hogy számos ideiglenes elbocsátás iránti kérelem azért van kudarcra ítélve, mert azokat a törvényben meghatározott időszak lejártát megelőzően nyújtják be. Más szóval: az érintett fogvatartottak még nem töltötték le büntetésük egyharmadát (első alkalommal elítéltek esetében), illetve felét (visszaesők esetében), vagy a kérelmet az előző kérelem megtagadásának közlését követő két hónapon belül nyújtották be.

2. A ginevich-i fogházban fogva tartott személyek által benyújtott ideiglenes elbocsátás iránti kérelmek

58. 2009-ben 376 ideiglenes elbocsátás iránti kérelemnek adtak helyt és 192-t utasítottak el; 2010-ben ezek a számadatok 409, illetve 191.

III. A RELEVÁNS NEMZETKÖZI JOG

A. A Miniszterek Bizottságának a tagállamokhoz címzett (1982. szeptember 24-én elfogadott) R (82) 16. sz. ajánlása az ideiglenes elbocsátásról

59. Az ajánlás többek között a következőket mondja ki:

„A Miniszterek Bizottsága, az Európa Tanács alapszabálya 15. cikkének b) pontja értelmében,

[...]

figyelemmel arra, hogy az ideiglenes elbocsátás a fogvatartott társadalomba való újbóli beilleszkedése elősegítésének egyik eszköze;

tekintettel az ezen a téren szerzett tapasztalatokra,

a következőket ajánlja a tagállamok kormányainak:

1. orvosi, tanulási, foglalkozási, családi és más szociális alapokon a lehető legnagyobb mértékben engedélyezzék az ideiglenes elbocsátást;

2. az elbocsátás engedélyezése tekintetében vegyék figyelembe a következőket:

– a bűncselekmény jellege és súlyossága, a kiszabott büntetés időtartama, valamint a fogvatartás már letöltött ideje,

– a fogvatartott személyisége és magatartása, valamint társadalomra veszélyességének kockázata, ha ez fennáll,

– a fogvatartott családja és társadalmi helyzete, ami fogvatartásának ideje alatt meg is változhatott,

– az elbocsátás célja, annak időtartama, valamint feltételei;

3. a fent említett tényezőkre tekintettel engedélyezzék az ideiglenes elbocsátást a lehető leghamarabb és a lehető leggyakrabban;

4. az ideiglenes elbocsátást ne csak a »nyílt« büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartottak, hanem a börtönben fogvatartottak számára is engedélyezzék, feltéve hogy az nem összeegyeztethetetlen a közbiztonsággal;

[...]

9. a lehető legteljesebb mértékben tájékoztassák a fogvatartottat az ideiglenes elbocsátás megtagadásának okairól;

10. biztosítsanak a megtagadás felülvizsgálatára szolgáló eszközöket; [...]"

B. A Miniszterek Bizottságának a tagállamokhoz címzett (2003. október 9-én elfogadott) Rec(2003)23. sz. ajánlása az életfogytig tartó szabadságvesztésre és más hosszabb tartalmú szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak börtönigazgatás általi kezeléséről

60. Az ajánlás releváns részeinek szövege a következő:

„A Miniszterek Bizottsága, az Európa Tanács alapszabálya 15. cikkének b) pontja értelmében,

figyelemmel [...] különösen a következőkben szereplő elvek jelentőségére:

– az ideiglenes elbocsátásról szóló R (82) 16. sz. ajánlás; [...]

[...]

1. Ezen ajánlás alkalmazásában [...] hosszabb tartalmú szabadságvesztésre ítélt fogvatartott az összesen öt év vagy azt meghaladó időtartamú, börtönben letöltendő büntetését vagy büntetéseit töltő személy.

[...]

2. A [...] hosszabb időtartamú szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak kezelésének céljai:

[...]

– e fogvatartottak számára a szabadulásukat követően a társadalomba való sikeres visszailleszkedésre és törvénytisztelő életvitel folytatására szolgáló lehetőségek fokozása és javítása.

[...]

23 b. Különös erőfeszítéseket kell tenni – szükség esetén kísérettel megvalósuló – az ideiglenes elbocsátás különböző formái biztosításának lehetővé tétele céljából, figyelembe véve az ideiglenes elbocsátásról szóló R (82) 16. sz. ajánlásban meghatározott elveket.

[...]”

C. A Miniszterek Bizottságának a tagállamokhoz címzett (2006. január 11-én elfogadott) Rec(2006)2. sz. ajánlása az európai börtön szabályokról

61. Az ajánlás szövege – többek között – a következőket tartalmazza:

„A Miniszterek Bizottsága, az Európa Tanács alapszabálya 15. cikkének b) pontja értelmében,

[...]

hangsúlyozva, hogy a szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítéletek végrehajtása és a fogvatartottakkal szembeni bánásmód szükségessé teszi a biztonsággal, védelemmel és fegyelemmel kapcsolatos követelmények figyelembevételét, ugyanakkor pedig [...] a fogvatartottak számára kezelési programok biztosítását [...], ekként készítve fel őket a társadalomba való újbóli beilleszkedésükre;

[...]

ismételten jóváhagyva az Európa Tanács Miniszterek Bizottságának [...] ajánlásaiban, és különösen [...] az életfogytig tartó szabadságvesztésre és más hosszabb tartalmú szabadságvesztésre ítélt fogvatartottak börtönigazgatás általi kezeléséről szóló Rec(2003)23. sz. ajánlásában szereplő normákat;

[...]

103.2 A befogadást követően a lehető leghamarabb jelentést kell készíteni a büntetésüket töltő elítéltek számára személyes helyzetükről, a számukra javasolt büntetési tervekről, valamint a szabadulásukra való előkészítésre vonatkozó stratégiáról.

103.3 A büntetésüket töltő elítélteket ösztönözni kell a saját egyéni büntetési tervük kidolgozásában való részvételre.

103.4 Az ilyen tervekben – amennyire a gyakorlatban megvalósítható – szerepelnie kell [...] a szabadulásra való felkészítésnek.

[...]

103.6 A büntetésüket töltő elítéltekre vonatkozó általános rendszer szerves részét kell képeznie az ideiglenes elbocsátás rendszerének.

[...]

107.1 A büntetésüket töltő elítéltek számára a szabadulásukat megelőzően megfelelő időben olyan eljárások és különös programok révén kell segítséget nyújtani, amelyek lehetővé teszik számukra a börtönbeli életből a közösségben való, törvénytisztelő életvitelbe való átmenetet.

107.2 A különösen hosszú tartamú büntetést töltő fogvatartottak esetében lépéseket kell tenni a szabad társadalombeli életbe való fokozatos visszatérés biztosítása céljából.

[...]”

A JOG

AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. §-ÁNAK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

62. A kérelmező azt állította, hogy ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeinek elutasításával összefüggésben megfosztották tisztességes tárgyaláshoz való jogától és bírósághoz fordulás jogától. Állítása szerint megsértették az Egyezmény 6. Cikkének 1. §-át, amelynek releváns részei a következőket írják elő:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét [...] bíróság [...] tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően [...]”

A. A Kamara ítélete

63. 2010. december 14-i ítéletében a Kamara megállapította, hogy az Egyezmény 6. cikkének büntetőjogi része nem alkalmazandó. Azt is kimondta azonban, hogy a kérelmező panaszának tárgyi hatálya összeegyeztethető az Egyezmény rendelkezéseivel, amennyiben az a 6. Cikk polgári részére vonatkozik. A Kamara véleménye szerint a kérelmező kétségtelenül hivatkozhatott arra, hogy fogvatartottként jogosult volt arra, hogy engedélyezzék számára az ideiglenes elbocsátást, amennyiben esetében teljesül a jogszabályban megállapított valamennyi követelmény. A Kamara továbbá megjegyezte, hogy a bírósághoz fordulás jogával kapcsolatos korlátozások – amelyeknek a kérelmezőt, saját állítása szerint, ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeivel összefüggésben alávetették – a fogvatartottak számos olyan jogához kapcsolódtak, amelyeket az Európa Tanács a Miniszterek Bizottsága által elfogadott és három ajánlásban pontosított európai börtönszabályok révén elismert. A Kamara ezért arra a következtetésre jutott, hogy kijelenthető, hogy fennáll a 6. Cikk (1) §-ának értelmében vett „jogokkal” kapcsolatos vita. A tekintetben, hogy a szóban forgó jogok „polgári” jogok-e, rámutatott, hogy a kérelmező ideiglenes elbocsátás iránti különféle kérelmeire vonatkozó eljárások során felmerült szakmai és társadalmi életének a szabadon bocsátásakor történő átszervezéséhez fűződő érdekével kapcsolatos kérdés. A Kamara véleménye szerint a kérelmező ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeit a kérelmezőnek az az óhaja indokolta, hogy számviteli és számítástechnikai képzéseinek megszerzése céljából órákon vegyen részt, valamint hogy bankjánál és különböző intézményeknél bizonyos adminisztratív alakításokat (ideértve vezetői engedélyének és konzuli nyilvántartási kártyájának megújítását) teljesítsen. A Kamara úgy vélte, hogy a kérelmező társadalomba való

visszailleszkedéséhez fűződő érdekének jelentőségére tekintettel az általa hivatkozott korlátozás – annak pénzügyi összefüggései mellett – személyes jogaihoz kapcsolódott. Azon a véleményen volt, hogy a kérelmező társadalmi rehabilitációja kulcsfontosságú volt a magánéletének viteléhez és társadalmi identitásának kialakításához fűződő jogának védelméhez. Ennélfogva megállapította, hogy a szóban forgó eljárás a polgári joghoz kapcsolódott.

64. A Kamara úgy vélte, hogy megsértették az Egyezmény 6. Cikkét, mivel a büntőtanács nem felelt meg a 6. Cikk 1. §-ának értelmében vett „bírság” követelményeinek, valamint hogy az ügy érdemeit illetően hozott bármiféle határozat hiánya érvénytelenítette a büntőtanács határozatait közigazgatási bíróságok általi felülvizsgálatának hatását.

B. A felek előadásai

1. A kormány

a) Az Egyezmény 6. Cikkének alkalmazhatósága

65. A kormány előadta, hogy az Egyezmény 6. Cikkét nem kell alkalmazni a jelen ügyben.

66. A Bíróság ítélezési gyakorlatában megállapított elvekre hivatkozva azzal érveltek, hogy a kérelmező nem rendelkezett az Egyezmény 6. Cikk 1. §-ának értelmében vett „joggal”.

67. A kormány szerint a nemzeti jogszabály szövegéből egyértelmű volt, hogy az ideiglenes elbocsátás engedélyezése pusztán *kedvezmény*, amelyhez nem fűződik automatikus jogosultság.

68. A fellebbviteli bíróság 2000. február 9-i ítélete közvetetten rendelkezett az ideiglenes elbocsátás engedélyezésével kapcsolatos határozatok jellegéről. A szóban forgó ügy a fogvatartott által ideiglenes elbocsátása során okozott kárért fennálló állami felelősség kérdésére vonatkozott. A fellebbviteli bíróság pontosította, hogy a jogalkotó – annak előírásával, hogy a fogvatartottak jogosultak *lehetnek* bizonyos olyan intézkedésekhez, amelyek elősegítik családi kapcsolataik fenntartását és a társadalomba való visszailleszkedésükhöz szükséges előkészületeket – harmadik személyek számára olyan különös kockázatot teremtett, amely a jogorvoslat lehetővé tételével kapcsolatos állami kötelezettséget keletkeztetett.

69. Ezen túlmenően a büntőtanács teljes mérlegelési jogkörrel rendelkezett a kérdésben. A jogalkotó nem írt elő abszolút kötelezettséget az ideiglenes elbocsátás engedélyezésére: a büntőtanács még az 1986. évi törvény 7. szakaszában megállapított különféle kritériumok teljesülése esetén is teljes mértékben szabadon értékelhette, hogy az érintett személy

érdemes-e a kedvezményre. A kormány ebből azt a következtetést vonta le, hogy a Kamara helytelenül állapította meg, hogy a kérelmező hivatkozhat az ideiglenes elbocsátáshoz való jogosultságra akkor, ha esetében teljesülnek a kritériumok. Azon a véleményen volt, hogy a jog még ilyen körülmények esetén is engedélyezi a börtöntanács tagjai számára, hogy elutasítsák a kérelmet. Minden egyes ügyet az elkövetett bűncselekmény jellegének és körülményeinek, valamint a fogvatartott személyiségének tükrében vizsgáltak.

70. A kormány hozzáfűzte, hogy a Kamara tévesen állapította meg, hogy a kérelmező a Miniszterek Bizottsága által elfogadott európai börtönszabályok alapján jogokkal rendelkezett. A releváns ajánlások a tagállamok számára azzal a céllal állapítottak meg iránymutatásokat, hogy összehangolják a hatályos szabályokat, ekként pedig nem képeznek belső vagy nemzetközi jogi jogforrást. Az ajánlások tág mérlegelési teret hagytak a tagállamok számára az ideiglenes elbocsátás engedélyezését illetően, és nem kívántak különös feltételek nélküli abszolút jogot teremteni az ideiglenes elbocsátáshoz minden olyan alkalommal, amikor azt valamely fogvatartott kérelmezte. A kormány véleménye szerint a tagállamok ugyan kötelesek jogrendszerükben a fogvatartottak újbóli beilleszkedésére vonatkozóan rendelkezéseket hozni, ennek módjáról azokban a tagállamok dönthetnek.

71. A kormány vitatta továbbá azt az állítást, hogy a kérelmező által hivatkozott „jog” bármilyen értelemben vett „polgári” jog lenne.

72. Előadásuk szerint a Kamara helyesen utasította el a kérelmező által hivatkozott családi okokat, mivel ideiglenes elbocsátás iránti kérelmei nem azon alapultak, hogy látni kívánta gyermekeit. A kérelmező továbbá arra sem hivatkozhatott, hogy ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeinek elutasítása akadályozta a börtönön kívüli életbe való újbóli beilleszkedésre tett erőfeszítéseit, mivel a luxemburgi rendszer a fogvatartottak számára e tekintetben lehetőségek tág körét biztosította, beleértve a pszichológiai tanácsadást és képzést is, amelyeket a kérelmező ki tudott használni.

73. A kormány végezetül azzal érvelt, hogy az *Enea v. Olaszország* ügyet ([GC], no. 74912/01, 2009. szeptember 17.) meg kell különböztetni a jelen ügytől, amelyben a kérelmezőt közös rendszer alapján tartották fogva és rá csak a szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítéletben meghatározott korlátozások vonatkoztak.

b) Erdemben

74. A kormány véleménye szerint a börtöntanács mind a függetlenség, mind a pártatlanság tekintetében megfelelt az Egyezmény 6. Cikke 1. §-a követelményeinek. A kérelmező esetleges jogainak lényegét nem sértette sem egy ilyen testület létrehozása, sem pedig az, hogy a közigazgatási bíróságok megállapították a kérelmező kérelmének megvizsgálására irányuló hatáskörük hiányát. A börtöntanács objektív tényezők alapján és

indokolás mellett hozott az ideiglenes elbocsátást megtagadó vagy engedélyező határozatokat, a fogvatartottak pedig annyi ideiglenes elbocsátás iránti kérelmet nyújthattak be, amennyit csak akartak.

2. A kérelmező

a) Az Egyezmény 6. Cikkének alkalmazhatósága

75. A kérelmező – állítása szerint – az Egyezmény 6. Cikkének értelmében vett „joggal” rendelkezett.

76. Rámutatott arra, hogy az ideiglenes elbocsátást nem automatikusan adták meg pusztán azért, mert az 1986. évi törvény 7. és 8. szakaszában szereplő objektív kritériumok teljesültek, lévén hogy a 13. szakasz megkövetelte, hogy a fogvatartott személyiségét, fejlődését, valamint a további bűnelkövetés kockázatát is figyelembe vegyék. Mivel a minimális „büntetőidőszak” – tehát az az időszak, amely során a kérelmezőt a szabadulásra való jogosultság nélkül fogva kellett tartani – büntetése egyharmadának letöltésével lejárt (8. szakasz), ettől kezdve bármikor hivatkozhatott az ideiglenes elbocsátás engedélyezéséhez való jogra, noha a tanács még mindig vélhette úgy, hogy a 13. szakaszban szereplő kritériumok nem teljesültek. Jóllehet a kormány – a 13. szakasz alapján – joggal jellemezhetette a tanács által hozott határozatot „diszkrecionálisnak”, az ítéletek végrehajtása tekintetében jogszerű jogkör fennállása tökéletesen összeegyeztethető a jogállamisággal, feltéve, hogy felülvizsgálat tárgyát képezheti. Amennyiben azonban nincs ilyen felülvizsgálat, a jogkör önkényessé válik. A kérelmező arra a következtetésre jutott, hogy amint teljesíti az 1986. évi törvény 7. és 8. szakaszában felsorolt feltételeket, legalábbis vitatható alapon rendelkezett azzal a joggal, hogy ideiglenes elbocsátás iránti kérelmét a törvény 13. cikkében szereplő szubjektív kritériumok tükrében értékeltesse. Ily módon a börtöntanács diszkrecionális jogköre semmilyen értelemben nem zárta ki a szóban forgó intézkedés „jogként” való jellemzését (a kérelmező megfelelően a *H. v. Belgium*, 1987. november 30., § 43, Series A no. 127-B ügyre hivatkozott).

77. Ezen állításának alátámasztásaként a kérelmező arra hivatkozott, hogy a Kamara elnöke jogsegélyt biztosított számára a börtöntanács és a közigazgatási bíróságok előtti eljárásokban (megfelelően a *Z and Others v. az Egyesült Királyság* ([GC], no. 29392/95, § 89, ECHR 2001-V ügyre hivatkozott), hivatkozott továbbá arra, hogy a kormány képviselője fenntartás nélkül egyetértett abban, hogy a közigazgatási bíróság elé terjesztett ügyet érdemben megvitassák. Hozzáfűzte, hogy úgy tűnt, hogy az ombudsman – azzal, hogy a büntetésvégrehajtó bíró hivatalának létrehozása mellett érvelt – elismerte az ideiglenes elbocsátáshoz való jogot. A kérelmező idézte továbbá az 1986. évi törvény előkészítő szövegeinek egyik szakaszát, amely az olyan büntetésekre helyezte a hangsúlyt, amelyek

felkészítették a fogvatartottakat a börtönön kívüli jövőre, amelyben lehetséges a közösségbe való visszatérés.

78. A kérelmező hozzáfűzte, hogy az ideiglenes elbocsátás egyúttal jog is Luxemburgban, mert ez olyan intézkedés, amely az Európa Tanács tagállamai, és ráadásul az Egyesült Nemzetek által általánosan elismert nemzetközi jogi elvet tükröz. Véleménye szerint a Kamara ítéletében helyesen említette a Bíróságnak (a fent hivatkozott) *Enea v. Olaszország* ügyben hozott ítéletét a belső jog szerinti valamely „jog” elismerésének megerősítéseként. Ez az ítélet idézte a Miniszterek Bizottságának ajánlását, amely ugyan nem kötelező erejű, de meghatározta a fogvatartottak tagállamok által elismert számos jogát.

79. A kérelmező továbbá azt állította, hogy joga „polgári” jog. Bírálta, hogy egy ötéves időszakon keresztül megfosztották az újbóli beilleszkedés kilátásaitól, amely időszakban ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeit elutasították. Hangsúlyozta, hogy az ideiglenes elbocsátásnak elő kell mozdítania és ösztönöznie kell a közösségből ideiglenesen kizárt elítélteknek a társadalomba való újbóli beilleszkedésre irányuló erőfeszítéseit.

b) Érdemben

80. A kérelmező szerint az Egyezmény 6. Cikkében szereplő egyik garanciát sem a börtöntanács, sem pedig a közigazgatási bíróságok előtt nem biztosították számára. Különösen a börtöntanács függetlenségét és pártatlanságát kérdőjelezte meg, amelyben az ügyészség két tagja is helyet kapott. Hangsúlyozta, hogy az ügyésznek az ítéletek végrehajtásáért felelős és az ideiglenes elbocsátás iránti első két kérelmét elutasító börtöntanácsban jelen lévő képviselője ugyanaz a személy volt, aki az államügyész feladatait ellátó ügyészi minőségében a fellebbviteli bíróság előtt a kérelmező tekintetében marasztaló ítélet meghozatalát kérte. Eljárási szempontból a kérelmező azt panaszolta, hogy nem tartottak tárgyalást, szóbeli előadásait pedig nem hallgatták meg.

C. A Nagykamara értékelése

1. Az Egyezmény 6. Cikkének alkalmazhatósága

81. A Bíróság véleménye szerint a kormány azon előzetes kifogása, hogy az Egyezmény 6. Cikke nem alkalmazandó, olyan mértékben kapcsolódik a kérelmező panaszának lényegéhez, hogy azt az ügy érdemével együtt kell vizsgálni.

2. Érdemben

a) Általános megfontolások

82. A Bíróság újílag megerősíti az arra vonatkozó állandó ítélezési gyakorlatát, hogy a fogvatartottak a szabadsághoz való jog kivételével általánosságban továbbra is élvezik az Egyezmény alapján garantált valamennyi alapvető jogot és szabadságot, amennyiben a jogszerűen kiszabott fogvatartás kifejezetten az Egyezmény 5. Cikkének hatálya alá tartozik. Elképzelhetetlen, hogy valamely fogvatartott pusztán elítélését követő fogvatartottként meglévő jogállása miatt veszítse el e jogait és szabadságait (lásd *Hirst v. Egyesült Királyság* (no. 2) [GC], no. 74025/01, §§ 69-70, ECHR 2005-IX; *Dickson v. Egyesült Királyság* [GC], no. 44362/04, § 67, ECHR 2007-V; és *Stummer v. Ausztria* [GC], no. 37452/02, § 99, 2011. július 7.).

83. A Bíróságnak volt alkalma arra is, hogy elismerje a szabadságvesztésre ítélték társadalomba való fokozatos újbóli beilleszkedésével kapcsolatos politika jogszerű célját (lásd *Mastromatteo v. Olaszország* [GC], no. 37703/97, § 72, ECHR 2002-VIII; *Maiorano and Others v. Olaszország*, no. 28634/06, § 108, 2009. december 15.; and *Schemkamper v. Franciaország*, no. 75833/01, § 31, 2005. október 18.).

84. A jelen ügyben a Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmező az Egyezmény 6. Cikkére hivatkozott ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeinek elutasítását panaszolva. A Bíróság első feladata ezért annak vizsgálata, hogy a kérelmező panasza összeegyeztethető-e a 6. Cikk tárgyi hatályával.

85. A Kamarához hasonlóan a Nagykamara is úgy véli, hogy az Egyezmény 6. Cikke 1. §-ának büntetőjogi része nem alkalmazható, mivel a börtönrendszerre vonatkozó eljárás főszabály szerint nem a „vád” meghatározásához kapcsolódott (lásd a fent hivatkozott *Enea*, § 97).

86. Ezért annak értékelése céljából, hogy a kérelmező ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeire vonatkozó eljárásokban alkalmazni kellett-e az Egyezmény 6. Cikkének 1. §-ában biztosított eljárási biztosítékokat, a Bíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy a kérelmező rendelkezett-e „polgári joggal”.

87. A Bíróság hagyományos ítélezési gyakorlata szerint az ideiglenes szabadulásra vonatkozó kérelmek, illetve a szabadságvesztés-büntetést kiszabó ítélet végrehajtási módjával kapcsolatos kérdések vizsgálata nem tartozik a 6. Cikk 1. §-ának hatálya alá (lásd *Neumeister v. Ausztria*, 1968. június 27., §§ 22 és 23, Series A no. 8; *Lorsé and Others v. Hollandia* (dec.), no. 52750/99, 2001. augusztus 28; valamint *Montcornet de Caumont v. Franciaország* (dec.), no. 59290/00, ECHR 2003-VII).

88. Igaz, hogy a Bíróság nemrégiben megállapította, hogy „polgári” jogról van szó például valamely fogvatartott családi látogatásaival vagy levelezésével kapcsolatban (lásd a fent hivatkozott *Enea*, § 119, valamint

Ganci v. Olaszország, no. 41576/98, §§ 20-26, ECHR 2003-XI). A Bíróság meglátása szerint azonban az ítélkezési gyakorlatoknak ez a sora nem a jelen ügyben vizsgált helyzetre vonatkozik.

89. Az arról való megbizonyosodás érdekében, hogy az Egyezmény 6. Cikke 1. §-ának polgári része alkalmazandó volt-e a kérelmező ideiglenes elbocsátás iránti kérelmeire vonatkozó eljárásokban, először azt kell meghatározni, hogy a kérelmező rendelkezett-e az e rendelkezés értelmében vett „joggal”.

b) Valamely „jog” fennállása

i. Az ítélkezési gyakorlat összefoglalása

90. A Bíróság megismétli, hogy a 6. Cikk 1. §-ának alkalmazhatóságához valamely joggal kapcsolatban jogvitának (a francia változatban: „*contestation*”) kell fennállnia, amely jogot állítólag – legalábbis vitatható alapon – a belső jog szerint attól függetlenül el kell ismerni, hogy azt védi-e az Egyezmény vagy sem. A jogvitának valódinak és komolynak kell lennie; nemcsak valamely jog tényleges fennállásához, hanem annak hatályához és gyakorlásának módjához is kapcsolódhat; végezetül pedig az eljárás eredményének közvetlenül a szóban forgó jog tekintetében kell döntő jellegűnek lennie, a pusztán enyhe kapcsolódás vagy a távoli következmények nem elegendőek ahhoz, hogy a 6. Cikk 1. §-áról lehessen beszélni (lásd többek között *Micallef v. Málta* [GC], no. 17056/06, § 74, 2009. október 15.).

91. A 6. Cikk 1. §-a nem garantál semmilyen különös tartalmat a (polgári) „jogoknak és kötelezettségeknek” a Szerződő Államok anyagi jogában: a Bíróság a 6. Cikk 1. §-ának értelmezése révén nem teremthet olyan anyagi jogot, amelynek nincs jogalapja az érintett államban (lásd például *Fayed v. Egyesült Királyság*, 1994. szeptember 21., § 65, Series A no. 294-B, valamint *Roche v. Egyesült Királyság* [GC], no. 32555/96, § 119, ECHR 2005-X). A releváns belső jog rendelkezéseinek és e rendelkezések belföldi bíróságok általi értelmezésének kell a kiindulópontot képeznie (lásd *Masson and Van Zon v. Hollandia*, 1995. szeptember 28., § 49, Series A no. 327-A, valamint a fent hivatkozott *Roche*, § 120). Ennek a Bíróságnak erőteljes indokokra volna szüksége ahhoz, hogy – a nemzeti legfelsőbb bíróságok véleményétől eltérően annak megállapításával, hogy kétségtelenül a belső jogban elismert jogról van szó – eltérjen azoktól a következtetésektől, amelyekre ezek a bíróságok jutottak (ugyanott).

92. Ezen értékelés során a látszat és az alkalmazott nyelvezet mögé kell nézni, és a helyzet tényállási elemeire kell összpontosítani (lásd *Van Droogenbroeck v. Belgium*, 1982. június 24., § 38, Series A no. 50, valamint a fent hivatkozott *Roche*, § 121).

93. Figyelembe vehető és akár döntő is lehet az, hogy a hatóságok élveztek-e mérlegelési mozgásteret annak eldöntésében, hogy biztosítják-e

valamely meghatározott kérelmező által kért intézkedést. Ennélfogva a (fent hivatkozott) *Masson and Van Zon* ügyben hozott ítéletben (§ 51) a Bíróság megállapította, hogy nem áll fenn jog, míg a *Szücs v. Ausztria* (1997. november 24., § 33, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-VII) ügyben elismerte jog fennállását. A Bíróságnak mindazonáltal alkalma nyílt kimondani azt, hogy önmagában nem zárja ki valamely jog fennállását az a pusztán tény, hogy valamely jogi rendelkezés megfogalmazása mérlegelési elemet biztosít (lásd *Camps v. Franciaország* (dec.), no. 42401/98, 1999. november 23., valamint *Ellès and Others v. Svájc*, no. 12573/06, § 16, 2010. december 16.).

94. A Bíróság által figyelembe vehető egyéb kritériumok között szerepel az állítólagos jognak a belföldi bíróságok általi hasonló körülmények közötti elismerése vagy az, hogy az utóbbiak a kérelmező kérelmének az érdemi részét vizsgálták (lásd *Vilho Eskelinen and Others v. Finnország* [GC], no. 63235/00, § 41, ECHR 2007-II).

ii. Ezen elvek jelen ügyre való alkalmazása

95. A Bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a jelen ügyben létezett az ideiglenes elbocsátáshoz való, a kérelmező által hivatkozott jog tényleges fennállására vonatkozó „jogvita”.

96. Azt a kérdést illetően, hogy egy ehhez hasonló „jogot” állítólag – legalábbis vitatható alapon – a belső jog szerint el kell-e ismerni, a Bíróság megjegyzi, hogy az 1986. évi törvény 6. szakasza az ideiglenes elbocsátást a börtönnek akár a nap egy részére, akár huszonnégy órás időszakokra történő elhagyására vonatkozó engedélyként határozza meg. A 7. szakasz kijelenti, hogy ez olyan „kedvezmény”, amely a fogvatartottak számára bizonyos körülmények között „biztosítható” (lásd a fenti 47–49. pontot).

97. A „kedvezmény” fogalma különböző kontextusokban különböző jelentésekkel bírhat; utalhat a hatóságok mérlegelése szerint megadható vagy megtagadható engedményre, vagy olyan intézkedésre, amelyet a hatóságok kötelesek megadni abban az esetben, ha az érintett személy megfelel bizonyos előre meghatározott feltételeknek.

98. A jelen ügyben a Bíróság azon a véleményen van, hogy a jogalkotó által jellemzett formájában a „kedvezmény” kifejezést a „biztosítható” kifejezéssel összefüggésben és a vonatkozó törvénytervezetet kísérő magyarázatok tükrében kell elemezni, amely magyarázatok szerint az ítélet végrehajtásának eszközeivel kapcsolatos intézkedések biztosítása „soha nem lesz automatikus, és végső soron mindig a büntetés végrehajtását végző hatóság mérlegelésétől fog függni” (lásd a fenti 49. pontot). Ennélfogva egyértelmű, hogy a jogalkotó szándéka az volt, hogy olyan kedvezményt hozzon létre, amely tekintetében nem biztosítanak jogorvoslatot. A (fent hivatkozott) *Enea*-ügytől eltérően – amely jogok már meglévő terjedelmével kapcsolatos korlátozásra vonatkozott – a jelen ügy a fogvatartottak számára ösztönzőképpen létrehozott előnyre vonatkozik.

99. Ezen túlmenően mindkét fél elismerte, hogy annak eldöntésében, hogy az érintett fogvatartott érdemes-e a szóban forgó kedvezményre, a börtöntanács akkor is élvez bizonyos mértékű mérlegelési mozgásteret, ha az 1986. évi törvény 7. szakaszában megállapított különféle kritériumok teljesülnek. A Bíróságnak benyújtott információkból kitűnik, hogy az 1986. évi törvény és az 1989. január 19-i nagyhercegi rendelet állapítja meg az ideiglenes elbocsátásra irányadó részletes szabályokat és azokat a körülményeket, amelyek mellett az – adott esetben – biztosítható. A börtöntanács e jogi keretben vizsgálja a bizottság (az ún. tanácsadó bizottság) által az érintett fogvatartotttól elkészített jelentést minden olyan alkalommal, amikor kérelemmel fordulnak hozzá. A börtöntanács annak értékelése céljából, hogy engedélyezhető-e az ideiglenes elbocsátás, figyelembe veszi a fogvatartott személyiségét, fejlődését, valamint a további bűnelkövetés kockázatát. A kormány által benyújtott statisztikák (lásd a fenti 54–58. pontot) megerősítik a hatáskörrel rendelkező hatóságok jogköreinek diszkrecionális jellegét. Ebből az következik, hogy a Luxemburgban fogva tartott személyek még akkor sem rendelkeznek az ideiglenes elbocsátáshoz fűződő joggal, ha formálisan teljesítik a szükséges kritériumokat.

100. A jogszabály belföldi bíróságok általi értelmezésének kérdését illetően a Bíróság megjegyzi, hogy a közigazgatási bíróságok szerint nem volt hatáskörük a kérelmező bírósági felülvizsgálatra irányuló kérelmének vizsgálatára. Megállapították, hogy a kérelmező által megtámadott határozatok – mivel megváltoztatták a rendes bíróságok által kiszabott ítélet végrehajtásának feltételeit – jellegüket tekintve inkább bírósági, semmint közigazgatási jellegűek. A felek nem tudtak az ideiglenes elbocsátást megtagadó határozattal szembeni fellebbezés tárgyában döntő semmilyen más bírósági vagy közigazgatási határozatot benyújtani (lásd megfordítva a fent hivatkozott *Vilho Eskelinen and Others*, § 41, valamint *Rotaru v. Románia* [GC], no. 28341/95, § 78, ECHR 2000-V). A Bíróság megjegyzi, hogy a (fent hivatkozott) Enea-ügyben hozott ítéletben szereplő megállapításai érvényesen nem ültethetők át a jelen ügyre. Míg az olasz alkotmánybíróság megállapította a börtönigazgatási törvény 35. és 69. szakaszának alkotmányellenességét, mivel nem írta elő a fogvatartottak jogait esetlegesen sértő határozatok bírósági felülvizsgálatát, a jelen ügyben a felek nem nyújtották be a Bírósághoz a luxemburgi bírói szerv ugyanilyen értelmű határozatát (lásd megfordítva a fent hivatkozott *Enea*, § 100).

101. Ekként a luxemburgi jogszabály szövegéből és az ideiglenes elbocsátásra vonatkozó gyakorlattal kapcsolatban nyújtott információkból kitűnik, hogy a kérelmező – vitatható alapon – nem hivatkozhatott arra, hogy a belföldi jogrendszerben elismert „joggal” rendelkezik.

102. Ezen túlmenően hangsúlyozni kell, hogy – jóllehet a Bíróság elismerte a szabadságvesztésre ítélték társadalomba való fokozatos újbóli beilleszkedésével kapcsolatos politika jogszerű célját (lásd a fenti 83.

pontot) – sem az Egyezmény, sem annak Jegyzőkönyvei nem írják elő kifejezetten az ideiglenes elbocsátáshoz való jogot. A Bíróság azt is megjegyzi, hogy az ideiglenes elbocsátáshoz való jog mint olyan szintén nem elismert egyetlen olyan nemzetközi jogi elv alapján sem, amelyre a kérelmező hivatkozni próbál. Végezetül, a tagállamok körében nincs konszenzus az ideiglenes elbocsátás státuszát és az azt engedélyező szabályokat illetően. Néhány országban a döntéshozó hatóság köteles engedélyezni az elbocsátást akkor, ha a törvényi feltételek teljesülnek, míg másutt teljes körű mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a kérdésben. Ugyanígy, nem minden tagállam biztosít fellebbezési lehetőségeket az ideiglenes elbocsátást megtagadó határozatokkal szemben. Ekként a jelen ügy e tekintetben is különbözik a (fent hivatkozott) Enea-ügytől.

103. A Bíróság mindenesetre megjegyzi, hogy a luxemburgi hatóságok – távol attól, hogy a fogvatartottak újbóli beilleszkedésének kérdését illetően közömbösek legyenek – e cél elérésére az ideiglenes elbocsátáson felül egyéb eszközöket is biztosítanak. A luxemburgi jogszabály – egyéb források mellett – a Miniszterek Bizottságának az ideiglenes elbocsátásról szóló ajánlásából merít, amely ugyan javasolja „a megtagadás felülvizsgálatára szolgáló eszközök” biztosítását, különböző olyan tényezőket sorol fel, amelyeket a nemzeti hatóságok figyelembe vehetnek az ideiglenes elbocsátás engedélyezésekor (lásd a fenti 59. pontot). „A büntetésüket töltő elítéltekre vonatkozó általános rendszer szerves részét” képező „ideiglenes elbocsátási rendszer” mellett programokat léptettek életbe, hogy lehetővé tegyék számukra „a börtönbeli életből a közösségben való, törvénytisztelő életvitelbe való átmenetet” (lásd a fenti 61. pontot). Végezetül a Bíróság érdeklődéssel jegyzi meg a büntetések végrehajtására vonatkozóan jelenleg zajló jogalkotási reformot (lásd a fenti 53. pontot).

104. A fenti megfontolások összességére tekintettel a Bíróság nem tudja megállapítani, hogy a kérelmező igényei a luxemburgi jogban vagy az Egyezményben elismert „joghoz” kapcsolódtak volna. Ennek megfelelően – a kormányhoz hasonlóan megállapítja, hogy az Egyezmény 6. Cikke nem alkalmazható.

105. Ebből az következik, hogy a kormány előzetes kifogásának helyt kell adni. Ennélfogva tehát nem sértették meg a 6. Cikket.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. *Érdemben egyhangúlag helyt ad a kormány előzetes kifogásának;*
2. Kettő ellenében tizenöt szavazattal *megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. Cikke nem alkalmazandó;

3. Kettő ellenében tizenöt szavazattal *megállapítja*, hogy nem sértették meg az Egyezmény 6. Cikkének 1. §-át.

Készült angol és francia nyelven, kihirdették a Strasbourgban a Human Rights Buildingben 2012. április 3-án megtartott nyilvános tárgyaláson.

Vincent Berger
tanácsos

Nicolas Bratza
elnök

Az Egyezmény 45. Cikkének 2. §-ával és Bíróság Eljárási Szabályzata 74. cikkének (2) bekezdésével összhangban Tulkens és Yudkivska bírák eltérő közös különvéleményét csatolták a jelen ítélethez.

N.B.
V.B.

A különvélemények fordítását a szöveg nem tartalmazza, azok az ítélet hivatalos nyelvi változatában (változataiban) angol és/vagy francia nyelven szerepelnek, amely hivatalos nyelvi változatok a Bíróság ítélkezési gyakorlatát tartalmazó HUDOC adatbázisban tekinthetők meg.

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának hivatalos nyelvei az angol és a francia. Ez a fordítás nem köti a Bíróságot, és a Bíróság nem vállal semmilyen felelősséget annak minőségéért. A fordítás letölthető az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát tartalmazó HUDOC adatbázisból (<http://hudoc.echr.coe.int>) vagy bármely olyan adatbázisból, amellyel a Bíróság azt megosztotta. Nem kereskedelmi célokra azzal a feltétellel többszörözhető, ha az ügy teljes címét idézik, a fenti szerzői jogi tájékoztatóval együtt. E fordítás bármely részének kereskedelmi célokból történő felhasználására irányuló szándék esetén, kérjük, ezt a következő címen jelezze: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.